

BESLUT

Diarienummer V 2025/1044

Datum 2025-06-19

Rektor

Yttrande över Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:37)

Ert diarienummer: U2025/01015

Lunds universitet har fått möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss.

Samtliga skolhuvudmän, oavsett om de är offentliga eller enskilda, har i uppdrag att bedriva utbildning för barn och unga - en verksamhet som är viktig både på individ- och samhällsnivå. För att säkerställa hög kvalitet på utbildningsväsendet är det av vikt att man bygger på principer som är hållbara över tid. Idag råder inte lika villkor mellan offentlig och enskild huvudman när det kommer till möjligheten att följa upp hur offentliga medel används i en fristående förskola eller skola.

Utifrån ett skol- och utbildningsperspektiv ställer sig Lunds universitet bakom utredningens bedömning av att regelverket bör förstärkas så att möjligheterna för uppföljning av hur användningen av offentliga medel inom fristående förskole- och skolsektorn skärps. De föreslagna åtgärderna erbjuder ett steg i rätt riktning även om det hade varit önskvärt att den övergripande politiska målsättningen snarare skulle fokuserat på att främja en skola av hög kvalitet än att fokusera på krishantering.

Eftersom det idag inte är möjligt att utifrån offentligt tillgängliga uppgifter analysera hur skolpengen eller de riktade statsbidragen används i en specifik förskola eller skola är utredningens förslag om värdeöverföringsförbud i vissa situationer välmotiverad. De förslag som utredningen föreslår berättigade men inte tillräckliga. Följande saker vill Lunds universitet peka på som problematiska:

- De föreslagna begränsningarna av vinstutdelning förväxlar vinstuttag med möjligheten för friskolor att generera vinster.
- De föreslagna begränsningarna riskerar vara otillräckliga då vinster kan reduceras genom att omvandlas till lön och arvoden för styrelse och ledande befattningshavare alternativt används av skolan för att betala överpriser för tjänster till närstående företag där vinsten då uppstår i det bolag som förser skolan med aktuell tjänst.
- Avgörande för att minska asymmetrin är information och den information som erfordras bör ha som sin utgångspunkt i gemensamt formulerade krav på kvalitet och kontroll. Med ett sådant system kan ett hållbart ersättningsystem skapas för friskolor.

Avslutningsvis är det av stor betydelse att uppsikt och analys av ikraftträdandet och den efterföljande processen iakttas eftersom oanade konsekvenser först visar sig efter en tid.

Beslut

Beslut att avge detta yttrande har fattats av undertecknad rektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av utbildningschef Sinikka Neuhaus, utbildningschef, institutionen för utbildningsvetenskap. I handläggningen av ärendet har även universitetslektor emerita Anne-Marie Pålsson, nationalekonomiska

institutionen samt professor emeriti Per Samuelson, institutionen för handelsrätt deltagit.

Erik Renström

Dokumentet är signerat digitalt, se slutet av dokumentet.